

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

A6-0059/2008

4.3.2008

RAPORT

Endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi 2007. aasta arenguaruanne
(2007/2268(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Erik Meijer

PR_INI

SISUKORD

	lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	10
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	14

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi 2007. aasta arenguaruande kohta (2007/2268(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse 19.–20. juunil 2003. aastal Thessalonikis kokku tulnud Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järeldusi, milles lubati kõigile Lääne-Balkani riikidele ühinemist Euroopa Liiduga;
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 1993. aasta resolutsioone 817 ja 845;
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 16. detsembri 2005. aasta otsust anda endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigile (FYROM) ELi kandidaatriigi staatus ning Euroopa Ülemkogu 15.–16. juuni 2006. aasta ja 14.–15. detsembri 2006. aasta kohtumiste eesistujariigi järeldusi;
- pidades meeles 1995. aasta ajutist lepingut Kreeka Vabariigi ja endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi vahel;
- võttes arvesse ELi ja endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi stabiliseerimis- ja assotsiatsiooninõukogu 24. juulil 2007 toimunud neljanda koosoleku järeldusi;
- võttes arvesse nõukogu 30. jaanuari 2006. aasta otsust 2006/57/EÜ, millega sätestatakse endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigiga loodud Euroopa partnerluse põhimõtted, prioriteedid ja tingimused¹;
- võttes arvesse komisjoni endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi 2007. aasta arenguaruannet (SEK(2007)1432);
- võttes arvesse oma 13. detsembri 2006. aasta resolutsiooni komisjoni teatise kohta laienemisstrateegia ja peamiste väljakutsete osas aastatel 2006–2007²;
- võttes arvesse oma 12. juuli 2007. aasta resolutsiooni endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi 2006. aasta eduaruande kohta³;
- võttes arvesse ELi ja endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi parlamentaarse ühiskomisjoni 29.–30. jaanuari 2007. aasta ja 26.–27. novembri 2007. aasta soovitusi;
- võttes arvesse oma 24. oktoobri 2007. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Ühenduse ja endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi vahelise lühiajaliste viisade väljastamise lihtsustamise lepingu sõlmimise kohta⁴;

¹ ELT L 35, 7.2.2006, lk 57.

² ELT C 317 E, 23.12.2006, lk 480.

³ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0352.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0454.

- võttes arvesse oma 24. oktoobri 2007. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Ühenduse ja endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi vahelise tagasivõtulepingu sõlmimise kohta¹;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A6-0059/2008),
- A. arvestades, et ehkki endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik sai 2005. aastal ELiga ühinemise kandidaadi staatuse, pole siiani määratud ühinemisläbirääkimiste alguskuupäeva; arvestades, et see kestev olukord, pidades silmas Skopje ametivõimude viimase aja reformide ühtlast tempot, suurendab pettumust ja ebakindlust;
- B. pidades meeles, et ELi–Lääne-Balkani riikide deklaratsioon, mille Salzburgis 11. märtsil 2006 kiitsid ühehäälselt heaks kõik ELi liikmesriikide ja Lääne-Balkani riikide välisministrid, osutab veel kord heanaaberlike suhete tähtsusele ja vajadusele leida koos naaberriikidega lahendamata küsimustes mõlemale poolele vastuvõetavad lahendused;
- C. arvestades, et liikmesriigi Kreeka ja endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi vahel on käimas ÜRO egiidi all toimuvad läbirääkimised kandidaatriigi nimeküsümise lahendamiseks mõlemale poolele sobival viisil,
1. tunneb heameelt uue poliitilise konsensuse üle riigi Euroopa Liiduga ühinemise küsimuses ning märkimisväärsete edusammude üle, mis on saavutatud pärast viimase arenguaruande avaldamist komisjoni poolt 2007. aasta novembris;
 2. tunneb heameelt riigiprokuröre käsitleva seaduse ja prokuröride nõukogu seaduse ning kogukondadevaheliste suhete komitee seaduse (kus sätestatakse topelthälteenamusega ehk Badinteri põhimõttel vastu võetavad seadused), samuti justiitsnõukogu lõplikku ametissenimetamist käsitleva otsuse vastuvõtmise üle;
 3. tunneb heameelt Euroopa integratsiooni riikliku nõukogu kui ELiga ühinemise protsessi olulise juhtiva jõu loomise üle, mille eesmärk on saavutada kõikide erakondade toetus ELiga seotud reformidele ja mida juhib opositsiooniliider; võtab teadmiseks, et riiklik nõukogu otsustab läbirääkimiste ettevalmistavas etapis riigi institutsionaalsed prioriteedid, määrates täpselt kindlaks vajaliku institutsionaalse struktuuri, inimressursid ja eelarvevahendid; palub valitsusel ja parlamendil säilitada reformide tempot ning jätkata püsivat, korrapärast ja konstruktiivset dialoogi kõikide asjaomaste huvigruppide vahel, keskendudes koostööle ja üksmeelele riigi Euroopa-agenda võtmeküsimustes;
 4. tervitab valitsuse ja parlamendi pidevaid jõupingutusi ja saavutusi Ohridi raamlepingu rakendamisel ja senisest enamat oma riigi mitmerahvuselisuse tunnistamist; tervitab valitsuse ja parlamendi pühendumist rahvustevaheliste suhete edasiarendamisele, mille tulemusel on vastu võetud õigusaktid, nagu näiteks 8. veebruaril 2007. aastal vastu võetud riigipühade seaduse muudatused, millega kehtestatakse eri rahvus- ja usupühad, ning kasvanud eelarveeraldise vähemuskogukondade kultuuriväärtuste ja traditsioonide edendamisele; osutab vajadusele parandada vähemusrühmade liikmete õiglast esindatust eriti avalikus halduses, politseis ja sõjaväes ning tunneb heameelt saavutatud kokkuleppe

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0453.

üle seoses 45 seadusettepanekuga, mida saab vastu võtta ainult Badinteri enamuse alusel;

5. juhib tähelepanu, et uus poliitiline liikumine endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi Euroopa integratsiooni küsimuses tuleneb kõigi poliitiliste jõudude väljendatud tugevast pühendumusest; tervitab korrapäraselt ja intensiivset dialoogi nelja suure erakonna (VMRO-DPMNE, SDSM, DPA ja DUI) juhtide vahel, mis on kaasa toonud mitme seaduse ning edasiseks ELiga integreerumiseks vajalike meetmete vastuvõtmise;
6. tervitab lisaks asjaolu, et kooskõlas Ohridi raamlepinguga võetakse avalikku teenistusse rohkem rahvusvähemuste esindajaid, ja loodab, et Ohridi raamlepingut rakendatakse ka tulevikus järjekindlalt;
7. kiidab suuremate parlamendis esindatud erakondade juhtide lubadust jätkata tööd, et saavutada edasimineku seni lahkarvamusi põhjustavates küsimustes, näiteks keelte kasutamine ja 2001. aasta konflikti ohvrite sotsiaalkaitse meetmed;
8. tervitab asjaolu, et 2007. aastal saavutati märkimisväärset edu organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooni vastases võitluses, samuti võitluses inim- ja narkokaubanduse vastu; palub valitsusel jätkata korruptsioonivastaste õigusaktide rakendamist ning kohtusüsteemi reformimist, mis aitab suurendada selle sõltumatust ja tõsta üldist suutlikkust;
9. tunnustab valitsust majandusvaldkonnas tehtud edusammude ning makromajandusliku stabiilsuse säilitamise eest; tunneb heameelt maksupoliitika ja parema maksumaksmise üle, mis on suurendanud riigi eelarvetulusid; tervitab paranenud ärikliimat ning ettevõtete loomist raskendavate õiguslike ja halduslike takistuste vähendamisele suunatud meetmeid;
10. ootab uue, ELi õigustikuga kooskõlas oleva pangandusseaduse vastuvõtmist; juhib tähelepanu uue riigipanga seaduse 2008. aastal vastuvõtmise tähtsusele, kuna sellega suurendatakse nii panga sõltumatust kui ka kontrolliga seotud haldussuutlikkust;
11. on mures jätkuvalt kõrge töötuse taseme pärast ning palub tungivalt valitsusel selle küsimusega tegeleda; juhib tähelepanu eriti olukorrale Kosovo piiri äärsetes küladest, kus töötuse vastu võitlemine on määrava tähtsusega, et võimaldada kohalikul elanikkonnal teenida seaduslikku sissetulekut;
12. tuletab meelde vajadust Ohridi raamlepingu kui piirkonna stabiilsuse võtmeks oleva piiriülese usalduse suurendamise vahendi jätkuva rakendamise järele;
13. tuletab meelde, et 2005. aasta seadus kogukonnalippude kasutamise kohta lubab oma haldusüksuses enamuse moodustavatel vähemuskogukondadel oma lippusid kasutada; juhib tähelepanu, et põhiseadusliku kohtu 24. oktoobri 2007. aasta otsusega kinnitati kogukondade õigust heisata oma lipp koos riigilipuga ning ühtlasi pikendati kõikide etniliste kogukondade õigust heisata oma lippusid ka haldusüksustes ja kinnitati etniliste albaanlaste õigust kasutada oma etnilise sümbolina Albaania riigilippu; rõhutab, et kohus püüdis ka selgitada selle õiguse piiranguid, kuna oli seisukohal, et riigi- ja kogukonnalippudel on erinev tähendus, ning järeldas, et kogukonnalippud ei tohi lehvida alaliselt, näiteks ametlike riigivisiitide puhul või riiklike hoonete küljes; palub kõikidel osalistel seda küsimust arutada kooskõlas Ohridi raamlepingu ja rahvusvaheliste standarditega;

14. tunneb heameelt valitsuse tegevuse üle, et reageerida kiiresti Euroopa Komisjoni 2007. aasta arenguaruandes esitatud soovitudele ning võtta vastu muudetud riiklik kava ühenduse õigustiku ülevõtmiseks, mis on kooskõlas 2008. aasta ühinemispartnerluse ettepanekus sätestatud prioriteetidega;
15. tunnustab riigihaldussüsteemi tööd ELiga ühinemiseks peetavate läbirääkimiste ettevalmistamisel; kutsub ametivõimused üles jätkama riigihalduse reformi, et tagada süsteemi de-politiseerimine, professionaalsus, asjatundlikkus ja tõhusus, ning hoiduma tegevustest, mis võivad kahjustada juba saavutatud haldussuutlikkust;
16. on seisukohal, et kõikide endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi poliitiliste jõudude ja rahvuskogukondade ühine ülesanne on näidata, et nende riik on nüüd vaba nii kodu- kui ka välismaal negatiivselt mõjuvatest, tavalistest poliitilistest erimeelsustest kaugemale ulatuvatest konfliktidest, nagu näiteks demokraatlike institutsioonide boikoteerimine, ning sellega näidata, et riik on Euroopa Liiduga ühinemise protsessiks valmis;
17. toetab Thessalonikis asuva Kagu-Euroopa Demokraatia ja Lepituse Keskuse ning Sorose sihtasutuse algatust ajalooõpetajatele ja keskkooliõpilastele mõeldud Balkani ajaloo õpikute avaldamiseks nii albaania kui ka makedoonia keeles, mille sihiks on kajastada erinevaid vaateid ühisele minevikule, pakkudes tasakaalustatud vaatenurka ja aidates kaasa lepitusele;
18. märgib, et 27. septembril 2007 toimus valimisseaduse muutmise seaduse eelnõu lugemine, millega sätestatakse parlamendi suurendamine 13 koha võrra nii väikeste rahvusvähemuste kui ka välisriikides elavate kodanike esindatuse huvides; väljendab muret seoses asjaoluga, et seaduse ettepaneku jõustumisel mindaks mööda Badinteri enamuse kasutamise reeglist, mis on ette nähtud Ohridi raamlepinguga; rõhutab, et põhimõtte '*pacta sunt servanda*' järgimine on vastastikuse usalduse suurendamise seisukohast ülitähtis; peab seetõttu soovitavaks, et valimisseaduse mistahes muutmine toimuks laialdase konsensuse alusel, milles osalevad ka albaanlaste esindajad, ning usub, et selle saavutamiseks peetakse täiendavaid konsultatsioone;
19. juhib tähelepanu romide kogukonna jätkuvale diskrimineerimisele, eriti hariduse, sotsiaalkaitse, tervishoiu, elamumajanduse ja tööhõive valdkonnas; loodab, et riiklik romide strateegia viiakse lähimas tulevikus ellu vastavalt selles sätestatud eesmärkidele;
20. tunneb heameelt endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigiga sõlmitud viisarežiimi lihtsustamise lepingu ja tagasivõtulepingu jõustumise üle; märgib siiski, et Makedoonia ja üldisemalt Lääne-Balkani riikide kodanike jaoks on ELi riikidesse pääsemine jätkuvalt suureks probleemiks; rõhutab, et riigile tuleb kehtestada Horvaatia suhtes kohaldatavatega samaväärsed sisenemiseeskirjad; toetab seetõttu komisjoni poolt 20. veebruaril 2008. aastal algatatud viisarežiimi liberaliseerimise dialoogi, mille eesmärk on koostada viisavabaduse kehtestamisega päädiv tegevuskava, ning palub komisjonil teha jõupingutusi selle dialoogi kiireks lõpuleviimiseks;
21. võtab sellega seoses teadmiseks, et valitsus kehtestas biomeetriliste turvaelementidega passide kasutuselevõtmise, riikliku viisainfosüsteemi ja viisakeskuse loomise ning integreeritud piirihaldussüsteemi rakendamise;

22. tervitab uue, 2008. aasta mais jõustuva kirikute, usukoguduste ja religioossete rühmituste õigusliku seisundi seaduse vastuvõtmist, mis võimaldab teha otsustavalt ja alatiseks lõpu väikeste usukoguduste, eriti viimastel kümnenditel välismaise misjonitöö või senistest kirikutest eraldumise tõttu tekkinud või kujunenud koguduste kaebustele, et neil ei lubata palvemaju ehitada, omada või kasutada;
23. tervitab maksunduse detsentraliseerimise teise etapi edukat algust 2007. aasta juulis, kui protsessiga liitus 84 omavalitsusüksusest 42 ja hiljem ühines veel üheksa omavalitsusüksust;
24. juhib tähelepanu sellele, et naiste õiguste, eriti aga võrdsete võimaluste edendamiseks on võetud lisameetmeid, rõhutab siiski, et naisi tuleb kõigi vägivalla vormide eest rohkem kaitsta;
25. juhib tähelepanu sellele, et kooskõlas 2005. aasta novembris vastu võetud ringhäälinguseadusega on soovitav säilitada avaliku ringhäälingu sõltumatus riigiorganitest, lasta vabalt valitseda praegusel arvamuste mitmekesisusel ning samas mitte lubada valitsuse sekkumisega takistada muu meedia tegevust; palub tungivalt ametiasutustel tagada, et avalikkuses järgitaks ELi ja Euroopa Nõukogu standardeid naaberriikide-vastaste vihkamiskõnede taasilmumise takistamiseks, eriti meedias;
26. märgib, et teatud meediatoodete ühepoolne toetamine, näiteks valitsuse kampaaniate ja riigi osalusega äriühingute reklaamide kujul, toob kaasa konkurentsimoonutused meediamaastikul ja kahjustab seega teisi meediakanaleid, sealhulgas neid, mis on valitsuse suhtes kriitilised;
27. tervitab asjaolu, et on alustatud ettevalmistusi politseiseaduse rakendamiseks, mille täielik ja tõhus kohaldamine on otsustavaks väljakutseks ja Euroopaga ühinemise peamiseks prioriteediks;
28. märgib, et uuele veeseadusele tuginedes tuleks suurendada jõupingutusi vee kvaliteedi kaitseks; juhib erilist tähelepanu tungivale vajadusele kaitsta vee kvaliteeti ja piirata saastamist Vardari jões, mis saab oma veed suuremast osast riigist ja voolab Axiose nime all edasi, kandes ohtlikud jäätmekäitluse Kreeka territooriumile, samuti kaitsta piiriäärseid Ohridi, Prespa ja Dojrani järvi, ning rõhutab vajadust sõlmida asjakohaseid kahepoolseid kokkuleppeid naaberriikide Albaania ja Kreekaga ning tagada nende tulemuslik rakendamine;
29. tunnustab, et tänu jäätmekäitluseaduse vastuvõtmisele on saavutatud mõningast edu asbesti käitlemisel, jäätmete kogumisel ning polüklooritud bifenüülid (PCB) ja toormejäätmete osas;
30. juhib tähelepanu vajadusele parandada üldist suhtumist keskkonda ning palub endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ametiasutustel jätkata jõupingutusi, et viia oma keskkonnaseadusandlus kooskõlla ELis tunnustatud normidega;
31. märgib, et 7. novembril toimus Tetovost põhja pool asuva Brodeci küla ümbruses suur politseioperatsioon mitme väidetava kurjategija kinnipidamiseks, mille käigus tapeti kuus nn Brodeci jõugu liiget ja siseministerium pidas kinni veel 13 külaelanikku; märgib, et

Brodecis leiti kerg- ja raskerelvi, sealhulgas raskekuulipildujaid ja õhutõrjerakette; osutab sellele, et ELi vaatlusmissiooni ja OSCE andmete kohaselt viidi operatsioon läbi professionaalselt ja tõhusalt, nii et puudusid ohvrid politseinike või tsiviilisikute seas; tervitab asjaolu, et valitsus on avalikult kinnitanud lubadust ehitada üles mošee ja muu kahjustatud infrastruktuur; väljendab muret seoses teadetega, et pärast arreteerimist võidi kinnipeetuid väärkohelda; kutsub sellega seoses ombudsmani üles sündmusi igakülgset uurima ja rõhutab, et kõiki Brodec'i politseioperatsiooni käsitlevaid lahendamata küsimusi tuleks uurida avatud, läbipaistval ja õiguslikult järjekindlal viisil;

32. tervitab intellektuaalomandiõigusi käsitlevate õigusaktide valdkonnas tehtud edusamme, kuid rõhutab, et vastuvõetud õigusaktide jõustamise tagamiseks on vaja teha suuremaid pingutusi;
33. tervitab endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi aktiivset osalemist Kagu-Euroopa koostööprotsessis ja selle panust piirkondliku koostööühenduse loomisesse; samuti tervitab selle konstruktiivset seisukohta Kosovo staatuse küsimuses; väljendab siiski muret viivituste pärast Kosovoga ühise piiri tehnilisel märgistamisel ning on seisukohal, et protsess peaks kulgema vastavalt Martti Ahtisaari, ÜRO endise erisaadiku Kosovo küsimuses ettepanekule; tunneb heameelt aktiivse koostöö üle Kosovoga kaubanduse, tolli- ja politseikoostöö valdkonnas ning asjaolu üle, et samal ajal säilitatakse heanaaberlikke suhteid ka Serbiaga; tervitab vabakaubanduslepingute sõlmimist nende kahe naabriga ning soovib samasugust poliitikat suheteks Albaania, Bulgaaria ja Kreekaga, eelkõige transpordi- ja kommunikatsioonivaldkonnas;
34. tervitab riigi panust ELi Althea-missioonis Bosnias ja Hertsegoviinas, tunnustab riigi rolli piirkondliku stabiilsuse tagamisel ning avaldab sügavat kaastunnet riigile ja Makedoonia sõjaväehelikopteri õnnetuses 12. jaanuaril 2008. aastal traagiliselt hukkunud 11 rahuvalvaja perekonnale;
35. väljendab kahetsust, et endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariik allkirjastas ja ratifitseeris Ameerika Ühendriikide ametivõimudega kahepoolse puutumatusleppe, mis jätab selle riigi kodanikud erandkorras välja Haagis asuva rahvusvahelise kriminaalkohtu jurisdiktsioonist; rõhutab, et see samm on vastuolus ELi standardite ja poliitikaga, mis on eranditult suunatud rahvusvahelise kriminaalkohtu toetamisele, ning ELi juhtpõhimõtetega kahepoolsete puutumatuslepete kohta; kutsub Makedoonia valitsust ja parlamenti üles viima seadused kooskõlla ELi liikmesriikide põhimõtete ja standarditega;
36. märgib, et senisest rohkem tuleb investeerida riigi infrastruktuuri ühendustesse naaberriikidega, mis toetaks kogu piirkonna majandusarengut ja stabiilsust, ning kutsub valitsust üles kiiresti valmis ehitama ülejäänud raudteeühendus Skopje ja Sofia vahel;
37. tunneb heameelt suurenenud kahepoolse koostöö üle endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ja Kreeka vahel ning inimestevaheliste kontaktide üle nende riikide kodanike vahel; märgib rahulolevalt, et alates parlamendi üldnimetatud resolutsiooni vastuvõtmisest 12. juulil 2007. aastal on ÜRO ja erisaadiku Matthew Nimitzi juhtimisel peetud regioonis kahepoolseid läbirääkimisi, et lahendada riigi nimest tulenevad erimeelsused mõlemale poolele vastuvõetaval moel; võtab teadmiseks erisaadiku 19. veebruari 2008. aasta ettepaneku ja tervitab asjaolu, et mõlemad riigid on ettepanekut aktsepteerinud edasiste läbirääkimise raamistikuna; kutsub mõlemad pooli üles

suurendama jõupingutusi küsimuse lahendamiseks, mis ei tohiks mingil juhul takistada endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigil osaleda rahvusvahelistes organisatsioonides, nagu on sätestatud praegugi kehtivas 1995. aastal sõlmitud ajutises kokkuleppes;

38. tuletades meelde üldasjade ja välissuhete nõukogu 2007. aasta detsembri järeldusi, rõhutab piirkondliku koostöö ja heanaaberlike suhete tähtsust ja vajadust leida ELile lähenemise protsessi lahtistes küsimustes mõlemale poolele vastuvõetavad lahendused;
39. toetab endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi valitsuse jõupingutusi naabriks olevate ELi liikmesriikidega ühiste haridus- ja ajalookomisjonide loomiseks, et uurida võimalikke lahkarvamusi ja väärtõlgendusi seoses ajalooaga, mis võivad põhjustada vaidlusi; palub tungivalt, et ametiasutused edendaksid endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ühise kultuurilise ja ajaloopärandi tähistamist koos naabritega;
40. märgib, et ehkki riik on alates kandidaatriigi staatuse omandamisest 2005. aastal teinud märkimisväärseid edusamme, on see kolmest kandidaatriigist ainus, kellega ei ole siiani peetud ühinemisläbirääkimisi; peab soovitavaks selle erandliku olukorra lõppemist; kutsub endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariiki üles tagama vajalike reformide läbiviimist; palub tungivalt komisjonil arendada Lääne-Balkani riike käsitlevale teatisele järgneva sammuna välja kindlad kriteeriumid, mille täitmine avab riigile tee ühinemisläbirääkimiste alustamiseks enne 2008. aasta lõppu, mis suurendab nii stabiilsust kui ka Lääne-Balkani riikide Euroopa-suunalisi väljavaateid;
41. tervitab valitsuse ettevalmistusi ühinemiseelse rahastamisvahendi rakendamiseks, mis on võimaldanud allkirjastada ühinemiseelse rahastamisvahendi rahastamislepingu 2007. aastaks ja raamlepingu aastateks 2007–2013; kordab ühinemiseelse rahastamisvahendi tähtsust ELi liikmestaatuseks valmistumisel; kutsub nii valitsust kui komisjoni üles kiirendama ettevalmistavat tööd, mis võimaldaks rahastamisvahendi haldamise detsentraliseeritud süsteemi varajast rakendamist selleks, et suurendada tõhusust ja kohalikku kontrolli protsessi üle;
42. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi valitsusele ja parlamendile.

SELETUSKIRI

1. Teise aastaaruande prioriteedid

12. juulil 2007. aastal kiitis täiskogu heaks aastaaruande liidu kandidaatriigi kohta, keda Euroopa Liit ja enamik liikmesriike nimetab „endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigiks”, ehkki riigi enda põhiseaduses on tema nimetus „Makedoonia Vabariik”.

Selles aruandes käsitleti mitmeid probleeme, näiteks keskkonnaküsimusi, tööandjate ja töötajate vahelisi suhteid ning avalikku ringhäälingut. Nende ja muude küsimuste kõrval keskenduti tookord kolmele põhiküsimusele: suure albaania kogukonna olukord, suhted lõunapoolse naaberriigi Kreekaga ja ELiga ühinemise läbirääkimiste alguskuupäev. Möödunud aastal pöörati neile kolmele küsimusele veelgi enam tähelepanu. Seejuures mõjutavad kaks esimest küsimust oluliselt kolmandat. Teises aastaaruandes loeti esmatähtsaks edenemist kõigis neis kolmes küsimuses.

2. Endise Jugoslaavia sidemed ELiga

Aastatel 1957–1991 olid Euroopa Ühendustel (Euroopa Liidu eelkäija) ja liikmesriikidel endise Jugoslaavia Föderatiivse Sotsialistliku Vabariigiga pidevalt head suhted. Need suhted erinesid oluliselt suhetest teiste Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega, mida valitsesid end kommunistlikuks nimetavad parteid ning mida Lääne- ja Lõuna-Euroopast eraldas nn raudne eesriie. Keegi ei oodanud Jugoslaavia poolt sõjalist ohtu. Riik ei osalenud „külmas sõjas”, arendas tihedaid sidemeid kolmanda maailmaga ja tõmbas endale rahvusvahelist tähelepanu töötajate aktiivse kaasamisega tööstusdemokraatiasse. Lääne- ja Lõuna-Euroopa ning Jugoslaavia ettevõtjate vahel toimus laiaulatuslik piiriülene koostöö. Küllaltki paljudel Jugoslaavia elanikel oli võimalik Lääne- ja Lõuna-Euroopa riike külastada või seal pikaajaliselt töötada. Paljude teiste riikide elanike jaoks oli Jugoslaavia (eriti selle mägi-alad, mererannik ja Ohridi järv) oluline puhkuste veetmise koht. Lisaks oli ta kaubavahetuse ja transpordi valdkonnas oluline ühenduslülili Kreeka ja teiste Euroopa Ühenduste liikmesriikide vahel. Kui Jugoslaavia poleks lagunenu, oleks ta ilmselt tervikuna ühinenud ELiga, ja tõenäoliselt varem kui mitmed tänased liikmesriigid. Varem tõenäolisena tundunud ühinemisele andis tõsise tagasilöögi mitte niivõrd riigi lagunemine ise, kuivõrd sellega kaasnenud metsikused. Praeguseks ümbritsevad endise Jugoslaavia ja selle naaberriigi Albaania territooriumi igast küljest ELi liikmesriigid.

3. Edasiliikumine kandidaatriigi staatuses

2004. aastal toimunud liidu suure laienemise käigus astus endise Jugoslaavia vabariikidest ELi liikmeks ainult Sloveenia. Läbirääkimised kandidaatriigi Horvaatiaga kulgevad edukalt ning need peaks saama lõpule viia 2009. aastal, misjärel mõned aastad hiljem saab Horvaatiast liidu 28. liikmesriik.

Endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigil on samuti 2005. aastast saadik liidu kandidaatriigi staatus ning seal loodeti, et ühinemisprotsess võib toimuda üheaegselt Horvaatiaga. Läbirääkimiste lõpuleviimist võinuks pidurdada ja komplitseerida vaid asjaolu, et riik paikneb endise Jugoslaavia lõunaosas, mis oli alati põhjaosast majanduslikult nõrgem.

Kandidaatriigi staatus andis riigile Jugoslaavia õigusjärglaste riikide Montenegro, Bosnia ja Hertsegoviina ning Serbiaga võrreldes parema lähtepositsiooni. Veelgi enam kehtib see Serbia Kosovo autonoomse piirkonna kohta, mis on alates 1990. aastatest end iseseisvaks pidanud, mida Serbia ei ole valitsenud 1999. aasta sõjast saadik ja mis peaks 2008. aastal saama rahvusvahelise tunnustuse kui iseseisev riik, mille poole ta on 17 aastat püüelnud. Neile Jugoslaavia õigusjärglastele riikidele, kes ei ole veel kandidaatriigi staatus saanud, on seni pakutud vaid stabiliseerimis- ja assotsiatsioonilepinguid koos võimalusega (pärast 2003. aasta Thessaloniki Euroopa Ülemkogu kohtumist) saada pikemas perspektiivis liidu liikmeks. Praegu on küsimus selles, kas endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariik suudab säilitada edumaad, mis tal on teiste õigusjärglaste riikide ees tänu liidu kandidaatriigi staatusele. Vahepeal on hakatud rääkima kandidaatriigi staatuse andmisest Serbiale. Nimetatud staatuse tähendus ei ole aga selge, kuna kahe viimase aastaga ei ole oodatud ühinemisläbirääkimisi endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigiga alustatud. See on pannud riigi kahe teise kandidaatriigiga võrreldes eriolukorda. Lisaks Horvaatiale käivad läbirääkimised ka Türgiga, kes algetapil ei suuda täita kriteeriumeid, millest hilisemal etapil sõltub ühinemiskõneluste lõpptulemus. Tekkinud viivitust peetakse endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis väga suureks pettumuseks. Kui kõnelusi kiiremas korras ei alustata, on oht, et nimetatud staatus kaotab suurel määral oma tähtsuse mitte ainult nimetatud riigi, vaid ka teiste kandidaatriigi staatust püüdlevate riikide jaoks.

4. ELi kahanenud vastuvõtu- ja integreerimisvõime

Varsti pärast külma sõja lõppu (1989. aastal) leidis olulist tähelepanu ja heakskiitu seni Lääne- ja Lõuna-Euroopaga piirdunud koostöö laiendamise riikidele, keda varem oli peetud nn vastaspoole osaks. Lisaks poliitilistele liidritele hakkas ka avalik arvamus toetama hulga uute liikmesriikide vastuvõtmist. Toonane suure idasuunalise laienemise eduka lõpuleviimise märkimisväärne prestiižikus on nüüdseks kadunud. Avalik arvamus on muutunud kriitilisemaks ning ootab, et tähelepanu koondataks varasemate laienemiste tagajärjeks peetavate probleemide lahendamisele. Uustulnukaid hinnatakse rangemalt; neil tuleb nüüd maksta eelmise laienemise vigade eest. Varasemast palju olulisemat osa mängib ELile ning selle praegustele liikmesriikidele mõjuvate plusside ja miinuste objektiivne hindamine. Eeldatavad raskused ja prognoositavad kulud võivad olla selle põhjuseks, et laienemise jätkamisega ei kiirustata. Seejuures on uustulnukate ühinemise lõpptähtaegade nimetamine ja hulga liikmesriikide üheaegne vastuvõtmine tabuteemad. Iga riiki hinnatakse kriitiliselt tema enda väärtuste põhjal.

Kõigele lisaks eksisteerib praegu endise Jugoslaavia õigusjärglaste riikide küsimuses kaks vastandlikku mõttesuunda:

- a) enne ELi liikmeks võtmist tuleb leida püsiv lahendus nende riikide probleemidele, eriti seoses riigis elavate erinevate rahvuskogukondade vaheliste suhetega ning seoses suhetega naaberriikidega;

- b) ELiga ühinemine on pakiliselt vajalik ning seda peetakse rahu, demokraatia, stabiilsuse ja majandusarengu parimaks tagatiseks, kuna eeldatakse, et EL võib oluliselt aidata lahendada probleeme, sealhulgas probleeme kogukondadevahelistes suhetes ja suhetes naaberriikidega.

5. Etniline mitmekesisus ja vastandlikud huvid

Piirkonda, mida 20. sajandi alguses tunti Makedooniana ning mis pärast Ottomani impeeriumi lagunemist jagati ära Jugoslaavia, Kreeka ja Bulgaaria vahel, iseloomustas rahvaste paljusus. Makedoonia põhjaosas, endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi territooriumil kõneleb kõige suurem kogukond slaavi keelerühma makedoonia-varianti. Riigi loodeosas on aga enamuses albaania keele kõnelejad, kes moodustavad umbes ühe neljandiku rahvastikust. On ka väiksemaid vähemusrahvusi, nagu näiteks romid, türklased ja valahhid.

Teistes Jugoslaavia õigusjärglastes riikides on väiksem etniline mitmekesisus toonud 1990. aastatel kaasa vägivaldsed kokkupõrked ja etnilise puhastuse. Horvaatia, Bosnia ja Hertsegoviina ning Serbiaga (eriti Kosovoga) võrreldes on endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis püsitud rahu ja kord. Pärast Albaania loodeosas toimunud lühiajalist relvakonflikti sõlmiti kohalike omavalitsuste detsentraliseerimise kokkulepped ning slaavlaste domineerimise asemel rõhutatakse üha enam riigi paljurahvuselisust.

Albaanlaste partei oli endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi valitsuses esindatud juba enne 2001. aasta konflikti. Eelmises valitsuses oli selleks 2001. aasta konflikti käigus sündinud Demokraatliku Integratsiooni Partei (DIP). Hiljem on see partei muutunud albaaniakeelsete valijate suurimaks ning tegelikult enamusparteiks. Pingeid on tekitanud asjaolu, et nimetatud kogukonna suurim partei tegeleb nüüd valitsemiskohustustega üksnes kohalikul tasandil. Erinevalt sellistest mitmekeelsetest riikidest nagu Belgia, Hispaania, Ühendkuningriik ja Itaalia, ei ole endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis kohaliku omavalitsuse ja riigivalitsuse vahelist haldustasandit, milles suur, piirkondlikult tugev partei saaks etendada juhtrolli. DIP nõuab endale osalust riiklikul valitsustasandil ning on seisukohal, et albaanlaste huvidega arvestatakse vähem, kui on sätestatud 2001. aasta Ohridi raamlepingus. Protesti märgiks boikoteeris partei mõnda aega parlamendiistungeid. Vahepeal sõlmisid suurim valitsuspartei VMRO-DPMNE ja DIP kokkuleppe 45 seaduseprojekti osas, mille vastuvõtmiseks on nõutav kvalifitseeritud häälteenamus (nn Badinteri enamus), ja parlamendi boikoteerimine lõpetati.

6. Vaidluse lõpetamine Kreekaga

ELi liikmesriik Kreeka on oma põhjanaabrist väga huvitatud. Kreeka ettevõtjad on seal kõige olulisemad välisinvestorid ja Kreeka toetab ELi kiiret laienemist, et sellega ühineksid talle lähedal asuvad ja tema naaberriigid. Aastaid keeldus Kreeka kasutamast oma 1991. aastal iseseisvunud põhjanaabri nimes sõna „Makedoonia”, kuna arvati, et see tähendab pretendeerimist osale Kreeka territooriumist. Kasutati üksnes nime „Skopje” (pealinna järgi) või lühendit FYROM (endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ingliskeelne lühend), või siis on viidatud, et endises Jugoslaavia Kuningriigis (aastatel 1929–1941) nimetati seda piirkonda Vardari (Vardarska) provintsiks.

Nüüd on Kreeka oma seisukohta oluliselt muutnud. Tunnistatakse, et põhjapoolne naaberriik on osa piirkonnast, mida nimetati Makedooniaks ja et tema elanikud samastavad end selle nimega. 14. oktoobril 2007 kirjutas Ateena ajaleht „Kathimerini” intervjuus Kreeka välisministri Dora Bakoyannisega, et minister püüab saavutada kiiret ja lõplikku kokkulepet muu hulgas nime „Makedoonia” kasutamises. Kreeka eelistab nüüd mõlemale poolele vastuvõetavat liitnimetust, mis näitab, et sellega ei tähistata kogu Makedooniat, vaid ainult selle mägist põhjaosa, mida nüüd valitseb endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariik. Matthew Nimetzi poolt ÜRO nimel teostatud seisukohtade uurimisest tehti kokkuvõte 2007. aasta detsembris tema visiitidel mõlema riigi pealinna. Nimeküsimus võib saada lahendatud enne, kui mis tahes otsus endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi NATOsse astumise küsimuses võiks põhjustada selles valdkonnas uusi solvumisi. Vastav kokkulepe võib kiirendada ka riigi ELiga ühinemise protsessi jätkumist, osalt seetõttu, et alates sellest hetkest saab Kreekast loodetavasti nimetatud protsessi oluline eestkõneleja.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	27.2.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 56 -: 5 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Monika Beňová, Elmar Brok, Colm Burke, Véronique De Keyser, Giorgos Dimitrakopoulos, Hanna Foltyn-Kubicka, Michael Gahler, Georgios Georgiou, Bronisław Geremek, Maciej Marian Giertych, Ana Maria Gomes, Alfred Gomolka, Klaus Hänsch, Richard Howitt, Jana Hybášková, Anna Ibrisagic, Metin Kazak, Maria Eleni Koppa, Helmut Kuhne, Joost Lagendijk, Vytautas Landsbergis, Johannes Lebech, Emilio Menéndez del Valle, Francisco José Millán Mon, Philippe Morillon, Pasqualina Napoletano, Vural Öger, Cem Özdemir, Justas Vincas Paleckis, Ioan Mircea Paşcu, Alojz Peterle, Hubert Pirker, Samuli Pohjamo, Bernd Posselt, Michel Rocard, Raúl Romeva i Rueda, Libor Rouček, Jacek Saryusz-Wolski, György Schöpflin, Hannes Swoboda, Charles Tannock, Geoffrey Van Orden, Ari Vatanen, Kristian Vigenin, Zbigniew Zaleski, Josef Zieleniec
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Mariela Velichkova Baeva, Cristian Silviu Buşoi, Giulietto Chiesa, Andrew Duff, Árpád Duka-Zólyomi, David Hammerstein, Evgeni Kirilov, Jaromír Kohlíček, Erik Meijer, Nickolay Mladenov, Borut Pahor, Józef Pinior, Antolín Sánchez Presedo, Inger Segelström, Marcello Vernola
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	Renate Weber